

Research Article

The mediating role of social adjustment in the relationship between mind theory and self-efficacy with the tendency to virtual networks in gifted students

A. Sangani¹, B. Makvandi ^{*2}, P. Asgari³

1*. PhD Student, Department of Psychology, Ahvaz Branch, Islamic Azad University, Ahvaz, Iran

2. Department of Psychology, Ahvaz Branch, Islamic Azad University, Ahvaz, Iran (Corresponding Author)

Email: Makvandi_b@yahoo.com

3. Department of Psychology, Ahvaz Branch, Islamic Azad University, Ahvaz, Iran

Abstract

The aim of this study was the mediating role of social adjustment in the relationship between mind theory and self-efficacy with the tendency to virtual networks in gifted students. The research method was descriptive-correlation and in particular path analysis. The statistical population of the present study was all 300 gifted students of Secondary School Sampad Secondary School in 11 experimental fields in the academic year of 2019 in Gorgan. Mojardi, et al (2014) tendency to virtual networks questionnaire, Steerneman (1994) theory of mind questionnaire, self-efficacy Sherer (1982), California Test Personality (1953) were evaluated. The results showed that The research model was fitted and validated and explained 0.58 of variance in tendency to virtual networks by theory of mind, self-efficacy and social adaptation and social adaptation had a mediating role in the relationship between theory of mind with tendency to virtual networks. Changes in the tendency for cyberspace based on direct theory of mind and indirect social adjustment can be explained in gifted students and this study has practical implications for school counselors.

Keywords: social adjustment, self-efficacy, theory of mind, tendency to virtual networks, gifted students

Citation: Sangani A, Makvandi B, Parviz Asgari P. (2022). The mediating role of social adjustment in the relationship between mind theory and self-efficacy with the tendency to virtual networks in gifted students. *Journal of Social Psychology*. 10(63), 65-79.

نقش واسطه‌ای سازگاری اجتماعی در رابطه بین نظریه ذهن و خودکارآمدی با گرایش به شبکه‌های مجازی در دانش آموزان تیزهوش

علیرضا سنگانی^۱، بهنام مکوندی^{۲*}، پرویز عسگری^۳

۱. دانشجوی دکتری، گروه روانشناسی، واحد اهواز، دانشگاه آزاد اسلامی، اهواز، ایران
۲. گروه روانشناسی، واحد اهواز، دانشگاه آزاد اسلامی، اهواز، ایران. نویسنده مسئول: Makvandi_b@yahoo.com

۳. گروه روانشناسی، واحد اهواز، دانشگاه آزاد اسلامی، اهواز، ایران

چکیده

هدف پژوهش حاضر نقش واسطه‌ای سازگاری اجتماعی در رابطه بین نظریه ذهن و خودکارآمدی با گرایش به شبکه‌های مجازی در دانش آموزان تیزهوش بود. روش پژوهش توصیفی-همبستگی بود. جامعه آماری پژوهش حاضر تمامی ۳۰۰ دانش آموزان تیزهوش مدرسه سمپاد متوسطه دوم در پایه ۱۱ رشته تحصیلی تجربی در شهر گرگان در سال تحصیلی ۱۳۹۹-۱۳۹۸ بودند که تعداد ۳۰۰ دانش آموز به روش سرشماری انتخاب شدند و با پرسشنامه گرایش به شبکه‌های مجازی مجردی و همکاران (۱۳۹۳)، پرسشنامه نظریه ذهن استیرمن (۱۹۹۴)، خودکارآمدی شرر (۱۹۸۲) و پرسشنامه سازگاری کالیفرنیا (۱۹۵۳) ارزیابی شدند. روش تجزیه و تحلیل از نوع تحلیل مسیر با نرم افزار SPSS18 و Amos23 استفاده شد. نتایج نشان داد، مدل پژوهش دارای برازش بوده و تایید شد و ۰/۵۸ از واریانس گرایش به شبکه‌های مجازی توسط نظریه ذهن، خودکارآمدی و سازگاری اجتماعی مورد تبیین قرار گرفت و سازگاری اجتماعی در رابطه بین نظریه ذهن با گرایش به شبکه‌های مجازی نقش واسطه‌ای دارا بود. تغییرات گرایش به فضای مجازی بر مبنای مستقیم نظریه ذهن و خودکارآمدی و غیرمستقیم سازگاری اجتماعی در دانش آموزان تیزهوش قابل تبیین است و این پژوهش تلویحات کاربردی برای مشاوران مدارس دارا می‌باشد.

کلمات کلیدی: سازگاری اجتماعی، نظریه ذهن، خودکارآمدی، گرایش به شبکه‌های مجازی، دانش آموزان تیزهوش

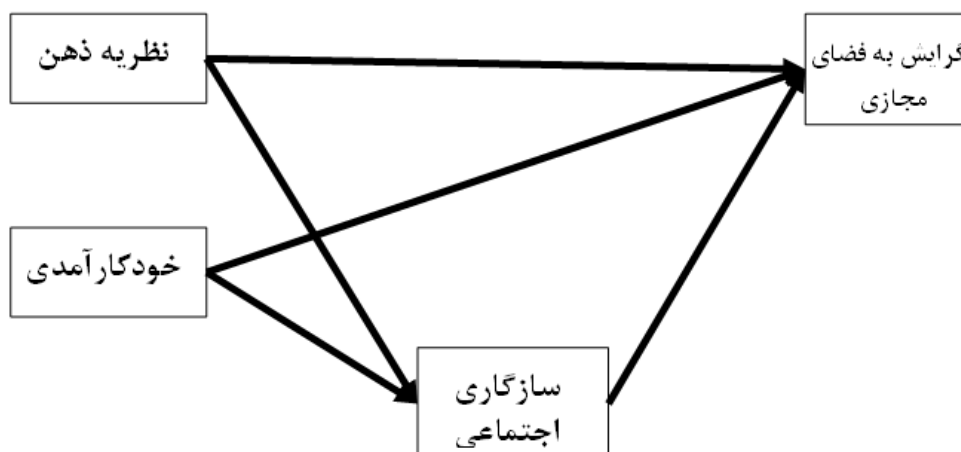
مقدمه

دانش آموزان تیزهوش کسانی هستند که برطبق تشخیص افراد دارای صلاحیت به دلیل استعدادها و توانایی‌هایی برجسته خود قادر به عملکردهایی در سطح عالی هستند (لاوریجنس، سویننس و ورشویرن، ۲۰۱۸). جعفری ندرآبادی (۱۳۹۷) در پژوهش خود نشان داد که بین میزان وابستگی به شبکه‌های مجازی با کارکرد خانواده، همچنین بین میزان وابستگی به شبکه‌های مجازی و عملکرد تحصیلی در دانش‌آموزان رابطه معکوس و معنادار وجود دارد. این دانش‌آموزان به خدمات و برنامه‌های آموزش و پرورش خاصی نیازمندند که بتوانند بهتر و بیشتر از برنامه‌های عادی، توانمندی‌هایی بالقوه آنان را بشناسند (کرونبورگ و کورنچو آریبا، ۲۰۱۸)، استفاده از فن‌آوری و تکنولوژی‌های نوین یکی از جلوه‌های آشکار دنیای پیش‌روست (حمیدی، جلالی فراهانی، رجبی و جمال، ۱۳۹۷) و گرایش به شبکه‌های مجازی با توجه به کاربردهای بسیار زیاد آن در تمام جوانب زندگی عصر حاضر به عنوان یکی از ابعاد نوپای این فن‌آوری‌های جدید جهان معاصر، نقش به‌سزایی در تغییر و تحول زندگی افراد جامعه دارد (ذوالفقاری، ۱۳۹۸) و توانسته با ورود خود به سرعت به یکی از ابزار لازم زندگی تبدیل شود، تا جایی که حذف آن از امور روزمره زندگی امری اجتناب‌ناپذیر است (رحمتی و کرامتی، ۱۳۹۵). گرایش به شبکه‌های مجازی اصطلاحی می‌باشد به میزان گرایش افراد به شبکه‌های مجازی در فضای اینترنت اشاره می‌کنند که دارای تعامل رودررو و فیزیکی نمی‌باشد و افراد با عضویت در این شبکه‌ها امکان می‌یابند که به اطلاعات دیگر افراد و آشنا شدن با علایق، اشتراک گذاری تولیدات صوتی، متنی و تصویری را ممکن می‌سازد (پایول و گلاسمن، ۲۰۱۸). فرگوس و اسپادا (۲۰۱۷) در پژوهش خود به این نتیجه رسید بین شناخت اجتماعی به عنوان مولفه نظریه ذهن و حالات فراشناختی با استفاده از شبکه‌های مجازی مشکل ساز رابطه معنی داری قابل مشاهده می‌باشد. شناخت اجتماعی جز اساسی نظریه ذهن است (دوره و لیلارد، ۲۰۱۵). شناخت اجتماعی همه مهارت‌های مورد نیاز دانش‌آموزان برای درک تمایلات، هیجانات و احساسات دانش‌آموزان دیگر را در بر می‌گیرد (بگیر، هولین، هودنباچ، کلیسر، لیندوار، کلیفورد و کوت، ۲۰۱۵). نظریه ذهن موفق مستلزم داشتن مکانیسمی خاص جهت درک حالات درونی دیگران و پردازش حالات ذهنی آن‌ها بوده که نظریه ذهن با دارا بودن این توانایی اختصاصی در تحول شناخت اجتماعی؛ نقش حیاتی دارد (جریحی، نیلی، نوروزی و سعدی‌پور، ۱۳۹۷). نظریه ذهن به طور گسترده به توانایی درک هیجانات، انگیزه‌ها، افکار و متعاقب آن درک رفتارهای دیگران اشاره دارد (مهنا و طالع پسند، ۱۳۹۵). این توانایی شامل سه سطح می‌باشد: سطح یک: بازشناسی عواطف و وانمود، سطح دو: باور غلط اولیه و درک باور غلط و سطح سه: درک باور غلط ثانویه یا درک شوخی (مالفوریس، ۲۰۱۹). ایموتا، هنری، اسلاگتر، سلوک و روفمن، (۲۰۱۶) در خصوص اهمیت نظریه ذهن معتقد است که نظریه ذهن پیش‌نیازی برای درک محیط اجتماعی و لازمه درگیری در رفتارهای رقابت آمیز است. نظریه ذهن در قلب روابط اجتماعی قرار دارد و در درک آنچه مردم بدان نمی‌اندیشند اهمیت دارد (علیانسب شریبانی، ۱۳۹۰). در همین راستا برخی توانایی‌های شناختی از جمله هوش، ظرفیت پردازش شناختی هیجانی و طرحواره‌های ذهنی بر نظریه ذهن اثر می‌گذارند (عبدالله‌زاده، ادیب‌سرشکی، پورمحمدرضا تجربیسی و بخشی، ۱۳۹۱).

پایول و گلاسمن (۲۰۱۸) در پژوهش خود به این نتیجه رسید بین خودکارآمدی در شبکه‌های مجازی و

هیجان‌های منفی مانند اضطراب عملکرد روابط معنی داری وجود دارد. میزان گرایش به شبکه‌های مجازی تحت تاثیر زمینه‌های شناختی رفتاری، شخصیتی مانند خودکارآمدی و راهبردهای مقابله‌ای می‌باشد (طهماسیان و غلامرضایی، ۱۳۸۸). خودکارآمدی از نظریه شناخت اجتماعی روان‌شناس مشهور، مشتق شده است که به باورها یا قضاوت‌های فرد به توانایی‌های خود در انجام وظایف و مسئولیت‌ها اشاره دارد (گیوموند، برندجن، ویتارو، دیونه و بویوین، ۲۰۱۵). نظریه شناخت اجتماعی مبتنی بر الگوی علی سه جانبه رفتار، محیط و فرد است و این الگو به ارتباط متقابل بین رفتار، اثرات محیطی و عوامل فردی (عوامل شناختی، عاطفی و بیولوژیک) که به ادراک فرد برای توصیف کارکردهای روان‌شناختی اشاره دارد، تأکید می‌کند (استکا، آبال، مونزانی، گرکو، هازل و هانکین، ۲۰۱۴). آلن، کنیس دیمن و کانسیکیتس (۲۰۱۷) در پژوهش خود به این نتیجه رسید استفاده‌ی نامناسب از شبکه‌های مجازی ناشی از سطح هیجانات، سازگاری، افکار و حالات و باورهای فراشناختی در کاربران می‌باشد. در نتیجه‌ی وجود پردازش شناختی نامناسب ساختارهای پردازش اطلاعات هیجانی، ناکارآمد ایجاد می‌شود (سقزی و حجت خواه ۱۳۹۹)، که منجر به کاهش تعاملات اجتماعی و نهایتاً سازگاری کمتر می‌گردد و محصول خلق و خو و محیط فرد هستند (گارلند، ۲۰۱۶). اصطلاح سازگاری وقتی به کار گرفته می‌شود که فرد در یک فرایند مستمر و پرمایه برای ابراز استعدادهای خود و واکنش نسبت به محیط و در عین حال در جهت تغییر آن به گونه‌ای مؤثر، درگیر است (فام و موری، ۲۰۱۶). از طرفی این واژه به یک حالت تعادل کامل بین ارگانیسم و محیط اشاره دارد (گرگوری، کلاوسون، دیویس و گوریتز، ۲۰۱۶). این موضوع فرایندی است که افراد را قادر می‌سازد تا رفتار دیگران را درک و پیش‌بینی کند (باپتیستا و همکاران، ۲۰۱۶)، رفتار خود را کنترل و تعاملات اجتماعی خود را تنظیم کند (پرزویولسکی و میشکین، ۲۰۱۶). به طور کلی سازگاری اجتماعی در نوجوانان به عنوان مهمترین نشانه‌های سلامت روان آن‌ها است (فردریکز، فلبسیکر و لیسون، ۲۰۱۶).

تغییراتی که در حوزه اجتماعی و کاهش امنیت اجتماعی در جامعه در گرایش افراطی رخداده منجر به کاهش آموزه‌های رفتاری در خانواده، کم‌رنگ‌شدن حریم‌های شخصی در روابط خانوادگی و ناامنی اجتماعی شده است. علاوه بر شبکه‌های ماهواره‌ای، مخاطب ایرانی با رسانه‌های مدرن از قبیل شبکه‌های مجازی و تلفن همراه که مجهز به امکانات متفاوت است نیز مواجه شده است، گرایش دانش‌آموزان تیزهوش به دلیل آن که محیط چندان نمی‌تواند نیازهای آنان را مرتفع نماید، به فضای مجازی به عنوان فضایی امن برای این افراد رو به افزایش است و حتی می‌تواند سطح کیفیت زندگی و تعاملات آنان در محیط ارتباطی با خانواده و معلمان را تحت تاثیر قرار دهد، از طرفی دانش‌آموزان با بهره‌هوشی یا تیزهوش با توجه به آن که همواره محتوای آموزشی از سطح زمینه‌ای شناختی رفتاری آنان پایین‌تر می‌باشد در امر آموزش گاهی دارای نقص‌های زیادی مانند دلزدگی می‌گردند (هافمن، ۲۰۱۶) و از طرفی دایره‌ی ارتباطی گروه همسالان کوچک‌تر و محیط به شدت رقابت‌پرو سبب می‌شود که بعضاً مشکلات هیجانی و رفتاری و حتی سرخوردگی‌های بیشتری را تجربه نمایند که عاملی است که این افراد به فضای مجازی پناه ببرند (لاوریجسن، سویننس و ورشویرن، ۲۰۱۸). حال باتوجه به مقدمه فوق، این سؤال پژوهشی مطرح می‌شود که نظریه ذهن و خودکارآمدی بر گرایش به شبکه‌های مجازی از طریق میانجی سازگاری اجتماعی اثر دارند؟

مدل ۱. مدل مفهومی پژوهش

روش پژوهش

پژوهش حاضر، از لحاظ هدف، از نوع کاربردی و روش پژوهش توصیفی-همبستگی بود. جامعه آماری پژوهش حاضر تمامی ۳۰۰ دانش آموزان تیزهوش مدرسه سمپاد متوسطه دوم در پایه ۱۱ رشته تحصیلی تجربی در شهر گرگان در سال تحصیلی ۱۳۹۸-۱۳۹۹ بودند که در این پژوهش برای تعیین حجم نمونه با توجه به تعداد متغیرهای مشاهده شده و تخصیص ضریب ۶۰ برای هر متغیر مشاهده شده (۴ متغیر مشاهده شده در مدل) به روش کلاین (۲۰۱۰) و با احتساب احتمال وجود پرسشنامه‌های ناقص ۳۰۰ نفر به عنوان حجم نمونه به روش سرشماری انتخاب شدند. در فرآیند اجرایی در ابتدا قبل از شروع نمونه گیری توضیحاتی در خصوص هدف مطالعه و حفظ رازداری مطالب به آزمودنی‌ها داده شد و همزمان رضایت نامه آگاهانه در خصوص شرکت نمونه‌ها در پژوهش از دانش آموزان دریافت گردیده شد، سپس پرسشنامه‌ها از نمونه‌ها دریافت گردیده شد. معیارهای ورود به پژوهش شامل جنسیت پسر، دانش آموزان متوسطه دوم مدارس سمپاد، پایه ۱۱، ساکن شهر گرگان، تکمیل فرم رضایت نامه آگاهانه، عدم وجود مشکلات روان‌شناختی و جسمانی جهت همکاری طبق گفته خود فرد، و معیارهای خروج از پژوهش شامل تمایل به عدم شرکت در پژوهش و تکمیل ناقص پرسشنامه بود.

ابزارهای پژوهش

الف) پرسشنامه گرایش به شبکه‌های مجازی: پرسشنامه گرایش به شبکه‌های مجازی توسط مجردی و همکاران (۱۳۹۳) طراحی شده است. پرسشنامه شامل ۱۹ سوال می‌باشد. این پرسشنامه بر مبنای طیف ۵ گزینه ای لیکرت از کاملاً مخالفم ۱ تا کاملاً موافقم ۵ ساخته شده است. نمره بالاتر نشان دهنده گرایش بیشتر و منفی است و حداقل نمره ۱۹ و حداکثر ۹۵ است. روایی سازه و محتوا توسط سازندگان تایید شد و مقدار ضریب آلفای کرونباخ کل ۰/۸۳ به دست آمد. در پژوهش حاضر پایایی به روش آلفای کرونباخ برای کل ۰/۸۰ به دست آمد.

ب) پرسشنامه نظریه ذهن: این پرسشنامه به وسیله استیرمن^۱ در سال ۱۹۹۴ با ۳۸ سوال طراحی شده است. این پرسشنامه بر مبنای طیف ۵ گزینه ای لیکرت از کاملاً مخالفم ۱ تا کاملاً موافقم ۵ ساخته شده است. نمره بالاتر نشان دهنده نظریه ذهن بیشتر و بهتر است و حداقل نمره ۳۸ و حداکثر ۱۹۰ است. روایی سازه و محتوا توسط سازندگان تایید شد و پایایی به روش آلفای کرونباخ به ترتیب برای نمره کل ۰/۸۴ بدست آمده است و در ایران قمرانی، البرزی و خیر (۲۰۰۶) روایی سازه و محتوا را تایید نمودند و پایایی به روش آلفای کرونباخ به ترتیب برای نمره کل ۰/۸۶ بدست آمد. در پژوهش حاضر پایایی به روش آلفای کرونباخ برای نمره کل ۰/۸۱ بدست آمد.

پ) پرسشنامه سازگاری کالیفرنیا^۲: این پرسشنامه توسط تروپ و همکاران در سال ۱۹۵۳ ساخته شد و دارای ۹۱ سؤال است. دارای دو قطب سازگاری شخصی و سازگاری اجتماعی است، در این پژوهش از بعد «سازگاری اجتماعی» استفاده شده است و به صورت بلی و خیر است که به پاسخ های صحیح امتیاز یک و پاسخ های غلط امتیاز صفر تعلق می گیرد. نمره بالاتر نشان دهنده سازگاری بیشتر و بهتر است و حداقل نمره ۰ و حداکثر ۴۵ است. توسط سازندگان روایی سازه و محتوا تایید شد و پایایی با استفاده از روش کودریچاردسون برای کل ۰/۹۰ بدست آمد. توسط خدایاری فرد (۲۰۰۲) روایی سازه و محتوا تایید شد و پایایی با استفاده از روش کودریچاردسون برای کل ۰/۸۹ بدست آمد. در پژوهش حاضر پایایی با استفاده از روش کودریچاردسون برای کل ۰/۸۷ بدست آمد.

ج). پرسشنامه خودکارآمدی: پرسشنامه خودکارآمدی شِرر این مقیاس توسط شِرر و همکاران (۱۹۸۲) ساخته شده است که شامل ۱۷ ماده می باشد. روش نمره گذاری پرسشنامه خودکارآمدی به این صورت است که به هر ماده از ۱ تا ۵ امتیاز تعلق می گیرد. نمره بالاتر نشان دهنده خودکارآمدی بیشتر و بهتر است و این پرسشنامه دارای حداکثر نمره ۸۷ و حداقل نمره ۱۷ می باشد. توسط سازندگان روایی و پایایی تایید شده است و پایایی به روش آلفای کرونباخ برابر با ۰/۸۹ بدست آمده است. براتی (۱۳۷۵) ترجمه و اعتباریابی شده است. در ایران توسط براتی (۱۳۷۶)، روایی پیش بین و سازه تایید و پایایی به روش آلفای کرونباخ برابر با ۰/۸۳ بدست آمده است. در پژوهش حاضر پایایی به روش آلفای کرونباخ ۰/۷۹ بدست آمد. در این پژوهش برای تجزیه و تحلیل اطلاعات بدست آمده از آمار توصیفی شامل میانگین و انحراف استاندارد و در آمار استنباطی از تحلیل مسیر با نرم افزار SPSS ۱۸ و Amos ۲۳ استفاده شد.

یافته‌ها

جدول ۱. اطلاعات جمعیت شناختی گروه نمونه

متغیر	زیرمجموعه	فراوانی	درصد فراوانی
تحصیلات پدر	زیر دیپلم	۳۸	۱۲/۶۶
	دیپلم	۱۰۵	۳۵
	کارشناسی	۷۲	۲۴
	کارشناسی ارشد و بالاتر	۸۵	۲۸/۳۳
تحصیلات مادر	زیر دیپلم	۱۹	۶/۳۳
	دیپلم	۸۷	۲۹
	کارشناسی	۱۳۶	۴۵/۳۳
	کارشناسی ارشد و بالاتر	۵۸	۱۹/۳۳
شغل پدر	آزاد	۱۲۷	۴۲/۳۳
	اداری	۱۷۳	۵۷/۶۶
	خانه دار	۹۶	۳۲
شغل مادر	آزاد	۹۱	۳۰/۳۳
	اداری	۱۱۳	۳۴/۶۶
فرزند چندم	۱	۹۷	۳۲/۳۳
	۲	۱۳۱	۴۳/۶۶
	۳ و بالاتر	۷۲	۲۴

در جدول ۱، اطلاعات جمعیت شناختی گروه نمونه مشاهده می‌گردد.

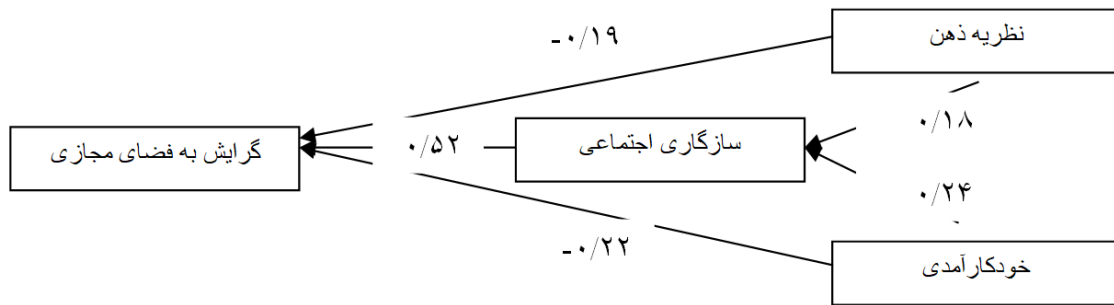
جدول ۲. آماره‌های توصیفی و ماتریس همبستگی پیرسون بین نظریه ذهن، خودکارآمدی و سازگاری اجتماعی با گرایش به شبکه‌های مجازی و آزمون نرمالی داده‌ها

متغیر	M	SD	۱	۲	۳	۴	کولموگروف-اسمیرنوف	
							مقدار	معنی داری
نظریه ذهن	۱۱۰/۵۲	۱۹/۲۳	۱				۰/۵۶۴	۰/۸۲۳
خودکارآمدی	۴۱/۱۸	۵/۰۴	.۱۸***	۱			۰/۰۸۹	۰/۷۴۳
سازگاری اجتماعی	۲۳/۲۷	۵/۸۶۵	.۲۰***	.۲۶***	۱		۰/۱۷۴	۱/۲۴۷
گرایش به فضای مجازی	۳۹/۳۲	۵/۱۳	-.۲۴***	-.۳۱***	-.۳۵***	۱	۰/۴۲۱	۱/۰۵۷

* در سطح ۰/۰۱ معنی داری است.

نتایج مندرج در جدول (۲) در ابتدا با بررسی پیش فرض‌های آماری با استفاده از آزمون کولموگروف-اسمیرنوف بررسی شد و نرمالی داده‌ها تایید گردید و همچنین همبستگی معناداری بین نظریه ذهن،

خودکارآمدی و سازگاری اجتماعی با گرایش به شبکه‌های مجازی در آزمودنی‌ها را نشان می‌دهد. بین نظریه ذهن، خودکارآمدی و سازگاری اجتماعی با گرایش به شبکه‌های مجازی رابطه‌ی منفی معناداری وجود دارد ($P \geq 0/01$). به این معنا که با افزایش نظریه ذهن و سازگاری اجتماعی گرایش به فضای مجازی در دانش آموزان کاهش می‌یابد.

مدل ۲. مدل نهایی آزمون شده به همراه آماره‌های پیش بینی استاندارد شده

مطابق با مدل ۲، نشان داده می‌شود که ۵۸٪ از پراکندگی متغیر گرایش به فضای مجازی تحت تاثیر سازگاری اجتماعی خودکارآمدی و نظریه ذهن است.

جدول ۳. شاخص‌های برازش حاصل از تجزیه و تحلیل داده‌ها و متغیرها

نام آزمون	توضیحات	مقادیر قابل قبول	مقدار به دست آمده
χ^2/df	کای اسکوئر نسبی	< 3	۲/۶۸۹
RMSEA	ریشه میانگین توان دوم خطای تقریب	$< 0/1$	۰/۰۳۶
GFI	شاخص برازندگی تعدیل یافته	$> 0/9$	۰/۹۹۷
NFI	شاخص برازش نرم	$> 0/9$	۰/۹۹۱
CFI	شاخص برازش مقایسه‌ای	$> 0/9$	۰/۹۹۵
DF	۱۰۹		

با توجه به جدول (۳) مقدار RMSEA برابر با ۰/۰۳۶ می‌باشد لذا این مقدار کمتر از ۰/۱ است که نشان دهنده این است که میانگین مجذور خطاهای مدل مناسب است و مدل قابل قبول می‌باشد. همچنین مقدار کای دو به درجه آزادی (۲/۶۸۹) بین ۱ و ۳ می‌باشد و میزان شاخص GFI، NFI و CFI نیز تقریباً برابر و بزرگتر از ۰/۹ می‌باشد که نشان می‌دهند مدل اندازه‌گیری متغیرهای پژوهش، مدلی مناسب است.

جدول ۴. برآورد مستقیم مدل با روش حداکثر درست نمایی (ML۱)

متغیر	اثر استاندارد نشده (b)	اثر استاندارد شده (B)	ضریب تعیین (R^2)	مقدار (T)	سطح معنی داری
نظریه ذهن بر گرایش به شبکه‌های مجازی	-۰/۳۸۱	-۰/۱۹۰	۰/۰۷۲	۲/۹۶۸	۰/۰۰۱
خودکارآمدی بر گرایش به شبکه‌های مجازی	-۰/۴۲۳	-۰/۲۲۶	۰/۰۹۵	۵/۴۰۳	۰/۰۰۰
سازگاری اجتماعی بر گرایش به شبکه‌های مجازی	-۰/۳۹۱	-۰/۲۴۷	۰/۰۹۶	۴/۱۸۵	۰/۰۰۰

با توجه به جدول (۴) مسیرهای، نظریه ذهن، سازگاری اجتماعی اثر مستقیم معناداری بر گرایش به شبکه‌های مجازی دارا هستند. به طور مشخص نظریه ذهن $-۰/۱۹۰$ ، خودکارآمدی $-۰/۲۲۶$ بر گرایش به شبکه‌های مجازی اثر دارد و سازگاری اجتماعی $-۰/۲۴۷$ بر گرایش به شبکه‌های مجازی اثر دارد.

جدول ۵. برآورد مستقیم مدل با روش بوت استرپ

متغیر	مقادیر	حد پایین	حد بالا	معناداری
نظریه ذهن بر گرایش به شبکه‌های مجازی از طریق میانجی سازگاری اجتماعی	-۰/۳۳۵	-۰/۲۵۹	-۰/۴۴۹	۰/۰۰۰
خودکارآمدی بر گرایش به شبکه‌های مجازی از طریق میانجی سازگاری اجتماعی	-۰/۳۴۱	-۰/۲۷۲	-۰/۴۲۵	۰/۰۰۰

همان گونه که در جدول (۵) مشاهده می‌گردد، دو مسیر غیر مستقیم در نظر گرفته شده با توجه به مقادیر به دست آمده، به روش بوت استرپ در سطح ($۰/۰۱$) معنادار و مورد تایید واقع گردید.

بحث و نتیجه گیری

هدف اصلی از این پژوهش بررسی نقش واسطه ای سازگاری اجتماعی در رابطه بین نظریه ذهن و خودکارآمدی با گرایش به شبکه‌های مجازی در دانش آموزان تیزهوش بود و با توجه به نتایج تحلیل انجام شده، سازگاری اجتماعی در رابطه بین نظریه ذهن و خودکارآمدی با گرایش به شبکه‌های مجازی در دانش آموزان تیزهوش اثر غیرمستقیمی دارد، این نتایج در جهت روابط این متغیرها با یکدیگر همسو با یافته‌های دهقانپور، ترانس و مسیحی (۱۳۹۷)، کریمی (۱۳۹۴)، مهنا و طالع پسند (۱۳۹۵)، ذبیحی خیبری (۱۳۹۳)، فنگ چی انگ و همکاران (۲۰۱۶)، دوره و لیلارد (۲۰۱۵)، چونگ، لین و تسای (۲۰۱۵) می‌باشد. در تبیین این مسئله می‌توان به این مورد اشاره کرد که افرادی که از راهبردهای شناختی و نظریه ذهن استفاده می‌کنند، بیشتر به جهت‌گیری هدف مثبت یادگیری گرایش دارند، کمتر از کنش‌های اجرایی تاثیر می‌پذیرند و بر عکس، افرادی که از راهبردهای شناختی و فراشناختی اجتماعی کع تابعی

از نظریه ذهن است، کمتر استفاده می‌کنند، بیشتر به جهت‌گیری هدف عملکردی و پرهیز از شکست گرایش دارند؛ زیرا جهت‌گیری هدف، نشان‌دهنده معنی و جهتی است که یک فرد به هدف پیشرفت خود نسبت می‌دهد و افراد با جهت‌گیری هدف یادگیری بیشتر به سمت تکالیف پیچیده و مشکل، گرایش می‌یابند و یادگیری خود را با راهبردهای خودتنظیمی و احساس تعلق پیوند می‌دهند (متنور، ۲۰۱۸). به بیان دیگر افرادی که از طرحواره‌های منفی کمتر تاثیر می‌پذیرند و از نظریه ذهن بیشتری استفاده می‌کنند، هنگام یادگیری می‌کوشند که همان موقع با معنادار کردن اطلاعات، ایجاد ارتباط منطقی با اطلاعات قبل، کنترل چگونگی این فرایند و ایجاد محیط یادگیری مناسب، مطالب را یاد بگیرند و انگیزش بیشتری برای رسیدن به موفقیت داشته باشند، که تعلق بیشتری را در بر می‌گیرد و همچنین عملکرد خود را بهبود بخشند و بنابراین پیش بینی می‌شود دیگر درگیری و موفقیت تحصیلی را نیز ارتقا بخشد و دست کم انگیزه‌ی آن را این گونه افراد دارا می‌باشند، اما افرادی که عملکردگرا هستند، از راهبردهای فراشناختی استفاده نمی‌کنند؛ زیرا به یادگیری علاقه اندک دارند و چون استفاده از راهبردهای خودتنظیمی نیازمند تلاش فرد است، ترجیح می‌دهند از این روش‌ها استفاده نکنند (آلن، برادریک و واترز، ۲۰۱۷). علاوه بر این، افرادی هم که تاثیرپذیری زیادی از طرحواره‌های ناسازگار دارند، چون به یادگیری ترغیب نمی‌شوند، از راهبردهای شناختی و فراشناختی استفاده نمی‌کنند (ساتوس و کالینز، ۲۰۱۶). بنابراین می‌توان این‌گونه نتیجه گرفت که آگاهی و اطلاع افرادی از نظریه ذهن و به کارگیری آن‌ها در جهت‌گیری هدف و در نتیجه رفتار سازگارانه در تمامی محیط‌ها از جمله رفتار در فضای مجازی اثربخش است. پس براساس نتایج پژوهش حاضر، چنین به نظر می‌رسد که نظریه ذهن و طرحواره‌های ناسازگاری عامل مهمی در امر یادگیری است و می‌توانند تعلق را در محیط آموزشی تحت تاثیر قرار دهند و افرادی که دارای شناخت اجتماعی بهتری هستند، در زمینه سازگاری از وقت و انرژی خود به درستی استفاده می‌کنند و چون این افرادی احساس کنترل و جهت‌گیری بهتری دارند، انگیزه دستیابی به موفقیت و جهت‌گیری در آنان نیز بیشتر است (آلن، برادریک و واترز، ۲۰۱۷). همچنین افرادی که برای رسیدن به پیشرفت در یادگیری از راهبردهای شناختی و فراشناختی استفاده می‌کنند، معتقدند که موفقیت با تلاش ممکن است و توانایی نیز افزایش‌یافتنی است. بنابراین آنها مشکلات را چالش‌هایی می‌دانند که باید با آنها روبه‌رو شوند و آنها را حل کنند و در برابر چالش‌های یادگیری باید از خود، پایداری و پشتکار نشان دهند، چون هدف آنها یادگیری است؛ اما استفاده نکردن از راهبردهای شناختی و فراشناختی در جریان یادگیری موجب گرایش افراد به سمت اهداف عملکردی و پرهیز از شکست می‌شود که در جهت‌گیری هدف عملکردی و پرهیز از شکست، افراد هنگامی که با وظایف چالشی مواجه می‌شوند، پشتکار کمتری از خود نشان می‌دهند. از این یافته‌ها می‌توان به نقش موثر و مثبت متغیرهای شناختی از جمله خودکارآمدی بر سازگاری پی برد. از نظر پریویلسکی و میشکین (۲۰۱۶)، دانش‌آموزانی که خودکارآمدی دارند، حتی با وجود رویدادهای فشارزا و شرایطی که می‌تواند آن‌ها را در خطر عملکرد ضعیف و نهایتاً در موقعیت رهاکردن مدرسه قرار دهد، انگیزه بالا و عملکرد خوبی دارند که همواره سازگاری هنجار مند را حفظ می‌نماید، اصولاً چارچوب خودکارآمدی با دیدگاه‌های سنتی

متفاوت است؛ چرا که به جای تمرکز بر عوامل مؤثر بر ناکامی دانش‌آموزان، نگاه‌ها را به این معطوف می‌کند که دانش‌آموزان چگونه می‌توانند در شرایط سخت به موفقیت دست یابند و هویت اصیل خود را حفظ نمایند (فردریکز، فبلسیکر و لیسون، ۲۰۱۶)، این افراد دارای سطح کاوش بسیار پایین ولی متعهد به برخی از اهداف هستند که این پابندی و ارتباطات اجتماعی سبب می‌گردد که افراد در مباحث هیجانی بعضاً با خانواده و یا همسالان اشتراکاتی را ایجاد نمایند، به تبع هنگامی که مقاومت رفتاری در شرایط آموزشی مانند امتحانات دشوار و... رخ می‌دهد، در این شرایط پرفشار روانی سبب تعدیل‌های در افراد می‌گردد که نهایتاً سبب می‌گردد که فرد انتخاب‌های مناسب‌تر و دقیق‌تری را با توجه به توانمندی خود و حفظ استقلال هویتی داشته باشد، بر پایه یافته‌ها می‌توان انتظار داشت وقتی که آن‌ها با چالش نسبت به خودیت خود (مانند فشار همسالان برای تجربه چیزهای جدید) روبرو شوند به آسانی به سبک هویت یابی سردرگم باز نمی‌گردند. بنابر نتایج تحقیق فعلی و تبیین‌های فوق، در نهایت می‌توان گفت که افراد دارای خودکارآمدی مناسب با سازگاری با توجه با اینکه در میان دوستان و همسالان خود پیرو هستند، بر حسب اینکه فضای حاکم بر گروه آن‌ها به چه صورت باشد، در گرایش مثبت به شبکه‌های اجتماعی و در این فضا با همسالان موفق خود همانندسازی می‌کنند. این پژوهش با محدودیت‌های تحقیق روبرو بوده است؛ محدود شدن پژوهش به دانش‌آموزان مدارس تیزهوشان، محدود شدن به جنسیت پسر، محدود شدن به مدارس متوسطه دوم و پایه ۱۱، محدود شدن به نیمسال اول ۱۳۹۸-شهر گرگان، و محدود بودن به استفاده از پرسشنامه خودگزارش‌دهی بود.

پیشنهاد می‌شود پژوهش‌های انجام گرفته در این حیطه در حوزه‌های گسترده‌تر و با نمونه‌هایی از جامعه‌های مختلف و بزرگ‌تر انجام پذیرد تا نتایج، قابلیت تعمیم بیشتری داشته باشد. در مدارس تیزهوشان مشاوران و روانشناسان با توجه به آموزش‌هایی مبتنی بر تنظیم هیجان و بهبود نظریه ذهن و می‌تواند گرایش منفی به فضای مجازی را دانش‌آموزان تیزهوش کاهش دهند. این پژوهش نشان داد که سازگاری اجتماعی در رابطه بین نظریه ذهن با گرایش به شبکه‌های مجازی دانش‌آموزان نقش میانجی دارا است و به طور کلی ۰/۵۸ از واریانس تبیین شده ی گرایش به شبکه‌های مجازی توسط سازگاری اجتماعی و خودکارآمدی و نظریه ذهن در مسیرهای مستقیم و غیر مستقیم قابل تبیین می‌باشد. به طور کلی دانش‌آموزانی که نظریه ذهن قوی‌تری دارند، سازگاری اجتماعی بهتری داشته و گرایش منفی کمتری به فضای مجازی دارند.

منابع

- براتی بختیاری، سیامک. (۱۳۷۶). بررسی رابطه ساده و چندمتغیری خودکارآمدی، خودپایی و عزت نفس با عملکرد تحصیلی در دانش آموزان، پایان نامه کارشناسی ارشد روان شناسی، دانشکده علوم تربیتی و روان شناسی، دانشگاه شهید چمران اهواز.
- جریحی، عبدالرحمان؛ نیلی، محمدرضا؛ نوروزی، داریوش؛ سعدی پور، اسماعیل. (۱۳۹۸). تدوین و اعتباریابی الگوی طراحی آموزشی مبتنی بر نظریه مدل ذهنی. فصلنامه علمی- پژوهشی روش‌ها و مدل‌های روانشناختی، ۱۰(۳۵)، ۴۱-۶۴.
- جعفری ندرآبادی، معصومه (۱۳۹۷). بررسی رابطه بین میزان وابستگی به فضای مجازی با کارکرد خانواده و عملکرد تحصیلی در دانش آموزان، جامعه شناسی آموزش و پرورش، ۱۸(۸)، ۳۰۰-۴۵.
- حمیدی، مهرزاد؛ جلالی فراهانی، مجید؛ رجبی، حسین؛ یوسف جمال، فروزان (۱۳۹۷). تبیین رابطه بین مهارت‌های اجتماعی، خودکارآمدی، سبک زندگی و اعتیاد اینترنتی در دانش آموزان ورزشکار مقطع متوسطه استان ایلام. مجله علمی دانشگاه علوم پزشکی ایلام، ۲۶(۱)، ۱-۱۲.
- خدایاری فرد، محمد؛ نصرت، مرتضی؛ غباری بناب، باقر؛ شکوهی یکتا، محسن و به پژوه، احمد (۱۳۸۱). عوامل مرتبط با سازگاری اجتماعی فرزندان جانباز و غیرجانباز شهر تهران. گزارش نهایی طرح پژوهشی زیر نظر بنیاد مستضعفان و جانبازان انقلاب اسلامی.
- دهقانپور، نورا؛ ترانس، غزاله؛ مسیحی، فرحناز (۱۳۹۷). پیش بینی میزان استفاده از شبکه‌های مجازی بر اساس سازگاری اجتماعی و کنترل عواطف در نوجوانان. مطالعات رسانه ای، ۱۳(۴۰)، ۴۰-۴۹.
- ذوالفقاری، شادی. (۱۳۹۸). پیش‌بینی دلزدگی زناشویی بر اساس حمایت اجتماعی ادراک شده و میزان استفاده از شبکه‌های مجازی در زنان متأهل. نشریه علمی روانشناسی اجتماعی، ۷(۵۲)، ۳۱-۴۰.
- رحمتی، صمد؛ کرامتی، هادی (۱۳۹۵). ارتباط اعتیاد به اینترنت با خودکارآمدی اجتماعی، سبک‌های هویت و تفاوت‌های جنسیتی در دانشجویان. تحقیقات نظام سلامت، ۱۲(۱)، ۲۱-۲۶.
- سقزی، ایوب؛ حجت خواه، سید محسن. (۱۳۹۹). برزندگی مدل معادلات ساختاری احساس غربت براساس تاب‌آوری با میانجیگری سازگاری عاطفی و اجتماعی در دانشجویان غیر بومی. نشریه علمی روانشناسی اجتماعی، ۸(۵۵)، ۷۵-۸۷.
- فرشباف، ساحل. (۱۳۸۸). اعتیاد اینترنتی، علل و انگیزه‌ها. تهران: مرکز تحقیقات و مطالعات رسانه‌ای همشهری.
- قمرانی، امیر؛ البرزی، شهلا؛ خیر، محمد (۱۳۸۵). بررسی روایی و اعتبار آزمون نظریه ذهن در گروهی از دانش آموزان عقب مانده ذهنی و عادی شهر شیراز. مجله روانشناسی، ۱۰(۳۸)، ۱۸۱-۱۹۹.
- صدیق بنای، هلن (۱۳۸۷). «آشنایی با شبکه‌های اجتماعی»، مرکز مطالعات و تحقیقات رسانه‌ای روزنامه همشهری.
- طهماسیان، کارینه؛ غلامرضایی، مریم (۱۳۸۸). بررسی رابطه‌ی خودکارآمدی و طرد همسالان در نوجوانان. پژوهش‌های نوین روانشناختی، ۴(۱۴)، ۱۰۷-۱۲۳.

عبدالله زاده، مهدی؛ ادیب سرشکی، نرگس؛ پورمحمد رضا تجریشی، معصومه؛ بخشی، عنایت‌الله (۱۳۹۱). ارتباط نظریه ذهن با اجتماعی شدن، مهارت‌های ارتباطی و مهارت‌های زندگی دانش‌آموزان دختر و پسر کم‌توان ذهنی. *مجله توانبخشی*. ۱۳ (۱): ۳۳-۳۸.

علیانسب شریانی، سیدحسن (۱۳۹۰). بررسی تحولی نظریه ذهن و رابطه آن با سازگاری اجتماعی دانش‌آموزان پسر ابتدایی شریان. پایان نامه کارشناسی ارشد ناپوسته روانشناسی تربیتی دانشگاه تهران. کریمی، مهدیه (۱۳۹۴). تعیین رابطه پرخاشگری و سازگاری اجتماعی با فضای مجازی در دانشجویان دختر ساکن خوابگاه دانشگاه آزاد شهر کرمان، سومین کنفرانس ملی توسعه پایدار در علوم تربیتی و روانشناسی، مطالعات اجتماعی و فرهنگی، تهران، تحقیقات اسلامی سرش مرتضوی، مرکز راهکارهای دستیابی به توسعه پایدار.

مهنا، سعید؛ طالع پسند، سیاوش (۱۳۹۵). رابطه بین حمایت‌های محیطی و خودآگاهی هیجانی با درگیری تحصیلی: نقش میانجی بهزیستی تحصیلی. *مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی*، ۱۶ (۱)، ۳۱-۴۲. مجردی، وحید؛ اسلامی، علی؛ جمال، سعید (۱۳۹۳). بررسی وضعیت استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی بین دانشجویان استان خراسان شمالی، فصلنامه دانش انتظامی خراسان شمالی، ۱ (۴): ۸۵-۹۹.

Allen, A., Kannis-Dymand, L., & Katsikitis, M. (2017). Problematic internet pornography use: The role of craving, desire thinking, and metacognition. *Addictive behaviors*, 70, 65-71. ^۱

Baptista, J., Osório, A., Martins, E. C., Verissimo, M., & Martins, C. (2016). Does social-behavioral adjustment mediate the relation between executive function and academic readiness? *Journal of Applied Developmental Psychology*, 46, 22-30. ^۱

Begeer, S., Howlin, P., Hoddenbach, E., Clauser, C., Lindauer, R., Clifford, P., ... & Koot, H. M. (2015). Effects and moderators of a short theory of mind intervention for children with autism spectrum disorder: A randomized controlled trial. *Autism Research*, 8(6), 738-748.

De Silva, P. (2001). Handbook of Emotion and Cognition: Tim Dalgleish and Mick Power (Eds.). Wiley, Chichester, 1999, xxii+843 pp. £90.00. *Behaviour Research and Therapy*, 39 (1), 125-127

Dore, R. A., & Lillard, A. S. (2015). Theory of mind and children's engagement in fantasy worlds. *Imagination, Cognition and Personality*, 34(3), 230-242.

Fergus, T. A., & Spada, M. M. (2017). Cyberchondria: Examining relations with problematic Internet use and metacognitive beliefs. *Clinical psychology & psychotherapy*, 24(6), 1322-1330. ^۱

Fredricks, J. A., Filsecker, M., & Lawson, M. A. (2016). Student engagement, context, and adjustment: Addressing definitional, measurement, and methodological issues.

Farahany, F. M. N. (1994). *The relationship of locus of control, Extraversion, Neuroticism with the academic achievement of Iranian students*. For the degree of Doctor of Philosophy the university of new southwales Australia.

Garland, E. L. (2016). Restructuring reward processing with Mindfulness-Oriented Recovery Enhancement: novel therapeutic mechanisms to remediate hedonic

- dysregulation in addiction, stress, and pain. Special Issue: *Advances in Meditation Research*, 1373, 25–37.
- Gregory, A., Clawson, K., Davis, A., & Gerewitz, J. (2016). The promise of restorative practices to transform teacher-student relationships and achieve equity in school discipline. *Journal of Educational and Psychological Consultation*, 26(4), 325-353.‡
- Guimond, F. A., Brendgen, M., Vitaro, F., Dionne, G., & Boivin, M. (2015). Peer victimization and anxiety in genetically vulnerable youth: The protective roles of teachers' self-efficacy and anti-bullying classroom rules. *Journal of abnormal child psychology*, 43(6), 1095-1106.‡
- Hoffman, J. (2016). *The impact of teachers' perceptions and their instructional practices on reading engagement of typical and gifted students in grades 3-5* (Doctoral dissertation, St. John's University (New York), School of Education and Human Services).
- Kline, R. B. (2010). Promise and pitfalls of structural equation modeling in gifted research.‡
- Kadivar, P., Farzad, V., Kavosyan, J., & Nikudel, F. (2009). Validation of the Pekruns' Academic Emotions questionnaire. *Educational innovations*, 32(8), 7-38.‡
- Lavrijsen, J., Soenens, B., & Verschueren, K. (2018). Perfectionism, school burnout and engagement: a comparison of gifted and non-gifted students. In *16th conference of the European Association for Research on Adolescence (EARA), Date: 2018/09/12-2018/09/15, Location: Ghent, Belgium*.
- Malafouris, L. (2019). Mind and material engagement. *Phenomenology and the Cognitive Sciences*, 18(1), 1-17.
- Ozturk, F. O., Ekinici, M., Ozturk, O., & Canan, F. (2013). The relationship of affective temperament and emotional-behavioral difficulties to internet addiction in Turkish teenagers. *ISRN psychiatry*, 2013.‡
- Paul, N., & Glassman, M. (2017). Relationship between internet self-efficacy and internet anxiety: A nuanced approach to understanding the connection. *Australasian Journal of Educational Technology*, 33(4).‡
- Pham, Y. K., & Murray, C. (2016). Social relationships among adolescents with disabilities: Unique and cumulative associations with adjustment. *Exceptional Children*, 82(2), 234-250.‡
- Przybylski, A. K., & Mishkin, A. F. (2016). How the quantity and quality of electronic gaming relates to adolescents' academic engagement and psychosocial adjustment. *Psychology of Popular Media Culture*, 5(2), 145.
- Steca, P., Abela, J. R., Monzani, D., Greco, A., Hazel, N. A., & Hankin, B. L. (2014). Cognitive vulnerability to depressive symptoms in children: The protective role of self-efficacy beliefs in a multi-wave longitudinal study. *Journal of abnormal child psychology*, 42(1), 137-148.‡
- Steca, P., Abela, J. R., Monzani, D., Greco, A., Hazel, N. A., & Hankin, B. L. (2014). Cognitive vulnerability to depressive symptoms in children: The protective role of self-efficacy beliefs in a multi-wave longitudinal study. *Journal of abnormal child psychology*, 42(1), 137-148.‡

- Thorpe, L. P., Clark, W. W., & Tiegs, E. W. (1953). Manual: California test of personality. *Los Angeles: California Test Bureau.*
- Valls-Serrano, C., Caracuel, A., & Verdejo-Garcia, A. (2016). Goal management training and mindfulness meditation improve executive functions and transfer to ecological tasks of daily life in polysubstance users enrolled in therapeutic community treatment. *Drug and alcohol dependence, 165*, 9-14.[‡]
- Weinstein, A., Dorani, D., Elhadfi, R., Bukovza, Y., Yarmulnik, A., & Dannon, P. (2015). Internet addiction is associated with social anxiety in young adults. *Annals of Clinical Psychiatry, 27*(1), 4-9.[‡]